

УДК 82:929 Živančević M.
DOI: 10.19090/gff.2022.2.331-333

МОРЕ ПРИЧА И ЗНАЊА
IN MEMORIAM: МИЛОРАД ЖИВАНЧЕВИЋ
(МАКАРСКА, 4.5.1933 – ФРАНКФУРТ НА МАЈНИ, 28.7.2022)

Академик Милорад Живанчевић студирао је на Филозофском факултету у Београду где је магистрирао и докторирао. Радио је на универзитетима у Новом Саду, Кракову и Франкфурту на Мајни. Био је слависта, књижевни историчар, компаратиста и преводилац, покретач и главни уредник *Зборника Матице српске за славистику* (1970–1993) и данас престижног славистичког часописа, члан Југославенске академије знаности и умјетности (данас Хрватска академија знаности и умјетности).

Као књижевни историчар претежно се бавио хрватском књижевношћу 19. века и српско-хрватским и јужнословенско-пољским везама у књижевности (*Polonica – студије и расправе из историје југословенско-пољских односа*, 1987). Преводио је са руског, словеначког, пољског језика (дела А. С. Пушкина, И.С. Тургеева, С. Јесењина, В.В. Мајаковског, А. Блока, Б. Пастернака, В. Брјусова, М.Ј. Љермонтова, И. Цанкара, П. Воранца, С. Јенка, А. Ашкерца, Ф. Прешерна, Ц. Космача, Ј. Мурна, Д. Кетеа, Ј. Погачника, З. Њедјеље, В. Гомбровича, С. Грабињског, А. Кусњевича, словеначку народну и експресионистичку поезију, пољске ауторе фантастичне прозе...). Поједини његови преводи уметничке поезије и прозе објављивани су више пута а неки се објављују и у наше време (међу њима су посебно место заузимају преводи текстова А.С. Пушкина и С. Јесењина).

Међу бројним књигама које је приредио издвајају се дела И. Мажуранића, И. Цанкара, П. Прерадовића, М. Љермонтова, И.С. Тургеева, С. Јесењина и збирке епске поезије.

Трајни допринос науци о књижевности пружиле су његове монографске студије *Иван Мажуранић*, 1964; *Прилози проучавању хрватске књижевности XIX столећа*, 1969; *Гробничко поље. Димитрија Деметра Гробничко поље. Студија о пјеснику*, 1973; *Илиризам у књизи*

Повјест хрватске књижевности. Књ. 4, 1976; Смрт Смаил-аге Ченгића Ивана Мажуранића, 1982; Селјачка буна Аугуста Шеное, 1983; Повратак Филипа Латинковића Мирослава Крлеже, 1985.

Милорад Живанчевић је више пута награђиван а међу бројним признањима посебно место заузимају орден Mérite culturel, који додељује Министарство културе Републике Пољске за допринос развоју полонистике и Жупанчићева повеља, која се додељује заслужним преводиоцима са словеначког језика.

Први књижевни текст објавио је 1951. године у часопису *Средњошколац* (тада је објављена чак и једна његова карикатура). Књижевним стваралаштвом бавио се спорадично али је написао роман *Ђукова воденица*, неколико приповедака и репортажа. У двотомној књизи мемоарске прозе *Оностранство 1-2*, која се може разумети и као својеврсни педагошки роман, оставио је бројна, богата и аутентична сведочанства о одрастању у уметничкој и интелектуалној атмосфери Београда, књижевном сазревању у годинама после Другог светског рата али и о дешавањима током последње деценије 20. века. Посебну пажњу у мемоарској прози трајно ће привлачити сведочанства о богатом уметничком искуству стицаном у породици коју су посећивали бројни ствараоци без којих би историја књижевности и уметности била далеко сиромашнија. *Оностранство* на најбољи могући начин сумира живот и рад професора Живанчевића али и време у коме се интелектуално формирао и развијао.

Значајни кроатиста и полониста, брижљиви и акрибични приређивач и преводилац књижевних дела упамћен је као строг, захтеван и правичан професор. Његови студенти, међу којима има и оних који су постали вредни истраживачи књижевности, памте га као строгог али у мери да никада не изазива негодовање, као правичног али не и ригидног, као захтевног на испиту али не и без разумевања за студентске пропусте у учењу. Био је професор који ненаметљиво ствара радну и креативну атмосферу, полиглота, уважаван не само у јужнословенском већ и далеко ширем славистичком окружењу.

И аутор овог текста имао је част да неколико пута разговара са професором Живанчевићем и да остане трајно фасциниран његовим шармом, неисцрпним знањем и козерским ставом према бројним темама о којима је са лакоћом расправљао. Посебан утисак оставиле су бројне

анегдоте из његовог живота које су упечатљиво осликавале друштвени и уметнички контекст 20. века.

Многима је остала трајна привилегија да буду његови студенти и сарадници а свима онима који ће се у будућности бавити истраживачким радом у пољу књижевности, привилегија ће бити читање његових бројних научних и стручних радова, превода, приређених књига али и до сада недовољно истражене дискурзивне прозе.

Море прича и знања кроз које је пловио и које је преданим радом обликовао, остаје да траје јер представља незаобилазна места у будућим истраживањима и непролазну вредност коју је тешко досегнути.

Жељко Милановић

